

Izhaja razen nedelj in
praznikov vsak dan
ob 10. uri dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani,
Franciška ulica št. 6/1.
Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in pod-
pisati, sicer se jih ne pri-
bdi. Rokopise se ne vrača.

Oglaš: Prostor 1 mm x
55 mm po K 150. Uradni
razglaš, poslano ter no-
tice isti prostor K 2.—
Pri večjem naročilu
popust.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socialno-demokratske stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali
z dostavljanjem na dom za
celo leto 240, za pol
leta 120, za četrt let
K 60, za mesec K 20,
za Nemčijo celo leto K 312,
za ostalo tujino in Ameriko
K 360.

Reklamacije za list
so poštne proste.

Upravništvo je v Ljubljani
Franciška ulica št. 6/1,
Učiteljska tiskarna.

Dogodki na vzhodu.

LDU. London, 23. febr. »Daily
Chronicle« poroča iz Rige, da je so-
vjetska vlada pooblastila Krasina, da
podpiše angleško-rusko trgovinsko
pogodbo.

LDU. London, 23. febr. Vladi v
Peking in Moskvi sta podpisali vo-
jaško obrambno konvencijo.

LDU. Pariz, 22. febr. V »Journalu«
razpravlja Lev Tolstoj o nevarnosti,
ki preti Evropi od boljševizma. Po
njegovem mnenju se ne more dvo-
miti o tem, da pripravljajo sovjetska
vlada za pomlad obsežno ofenzivo.
Sovjeti so prisiljeni, da se bore brez
prestanke, ker bi sicer njihova moč
ne trajala dolgo. Le s tem, da se rde-
če armade neopirajo bojujujo in
ostajajo podložne skrajni disciplini,
si more sovjetska vlada ohraniti po-
kročino. Na zapadni fronti je osre-
dotočenih 70.000 mož, na Kavkazu
tudi kakih 70.000, a med Petrogra-
dom in Moskvo stoji okoli 50 divizij.
Tolstoj meni, da bodo rdeče čete v
prihodnjih mesecih napadle Poljsko,
morda tudi Rumunijo in da bi delala
sovjetska vlada v slučaju uspeha na
zvezo z Nemčijo in Jugoslavijo. Zato
Tolstoj zapadne vlade opozarja, naj
preprečijo nevarnost, dokler je še
čas.

O velikem političnem pomenu
trgovske pogodbe med Anglijo in
Rusijo smo pisali že včeraj. Trgov-
ske pogodbe so vedno posledica že-
lje po mirnih odnosih med državami,
ki take pogodbe sklepajo. Če
pride torej do podpisa trgovske po-
godbe med Anglijo in Rusijo, potem
moramo tolmačiti to okolnost tako,
da se Angleži ne nameravajo udele-
ževati nikakih pustolovščin proti
Rusiji. Ta odurni posel milostno pre-
puščajo Francozom in tistim beda-
kom, ki hočejo vleči kostanj iz ognja
za Francoze.

Veel zanimiva pa je tudi zadnja
vest, kjer opisuje gospod Tolstoj ve-
likansko nevarnost, ki preti Evropi
iz Rusije. Ime Tolstoj uživa v svetu
velik renome; ampak nevredni potom-
ec slavnega romanopisca bo s svo-

jimi izjavami staro slavo imena
Tolstoj kmalu otemnil.

Tolstojeva izjava nam jasno kaže
zvitost in prekanjeno francosko diplo-
matsko metodo, kako bi ti gospodje
radi navdušili evropski svet za voj-
sko za njihove izgubljene milijarde.
Očrtni je treba sovražnika, kar se
da, ometavati ga je treba z blatom
in polivati z gnojico, potem se že
razburijo duhovi. In kadar so duho-
vi dovolj razburjeni, se prične »veli-
ka akcija«.

V Jugoslaviji opažamo še drugo
metodo. Francozje dobro vedo, da
mi ne stojimo v posebno dobrih od-
nosih z Bolgari. To okolnost je tre-
ba seveda izkoristiti. Kako so jo iz-
koristili?

V italijanskih listih so dali raz-
glasiti — seveda so ti listi dobili za
to mastne solde, — da je sklenjena
med Francozi in Bolgari zveza proti
Rusom. To je seveda debela laž. Pa
nič ne de; laž sem, laž tja, če le do-
seže svoj namen. Kalkulacija je ste-
deča: Če bodo jugoslovanske pris-
mude nasledile tej laži in iz strahu
pred Bolgari mobilizirali, potem ne
bo težko njihovih divizij poginiti tja,
kamor hočejo Francozje. O kakih
bolgarskih »nevarnostih« za nas v re-
nici seveda ni govora! Danes vsaj
ne!

Pa to še ni vse. Gospodje v Pa-
rizu vedo prav dobro, da živimo mi
tudi z Mažari v pristranskem prija-
telstvu. Zato so dali preko svoje
misli, katero vzdržujejo v Pešti,
razglasiti vernemu svetu, da se tudi
Mažarska oborožuje. Seveda proti
»boljševikom«. To besedo so pa
znali tako spretno »opisati«, da mu-
ra vsak domnevati, da mislijo Ogrji
pod besedo »boljševiki« na Jugoslo-
vane! Da bi se zdela ta časnikarska
vest še verjetnejša, zato so jo dali
poleg vsega še konfiscirati. Seveda
potem, ko jo je že cel svet bral...
Torej Jugoslovani, ali se boste mobi-
lizirali? Groze vam Bolgari, groze
vam Ogrji... Namreč od Francozov
na steno naslikani Bolgari in Ogrji...
Neverjetno, a resnično pa je, da
takim vestem nasledajo tudi jugoslo-
vanski listi! Je sicer nekaj častnih
izjem, a malo jih je!

Socijalistična konferenca na Duna u.

LDU. Dunaj, 23. febr. Danes je
mednarodna socijalistična konferenca
pod predsedstvom Grimmovim pri-
čela svoje meritorno delovanje z re-
feratom Wallheadovim, ki je govo-
ril o imperijalizmu in socijalistični
revoluciji. Wallheadova izjava, ki so
žela obilo živahnega pritrjevanja,
je poslanec dr. Bauer prevajal v
nemščino. Wallhead je med drugim
izjavil, da imperijalizem, ki so ga
započeli angleški ministri, ni prinesel
nikakega prosperanja gospodarske-
mu položaju Anglije, tem manj bo
koristil drugim državam. Podal je
pregled razvoja imperialistične poli-
tike veseli od leta 1881 naprej, ko so
velesile zasedle Egipt. Od leta 1881
pa do leta 1908 Anglija ni povečala

svojega ozemlja za nič manj kot za
4 milijone angleških kvadratnih milj.
Imperijalizem pomenja za Anglijo
ekspanzijo ozemlja, neizmerno obo-
roževanje in naslanjanje gospodstva
na angleško buržuazijo. Neodvisna
angleška delavska stranka je trdno
odločena, da započne z imperijali-
stično vlado boj na življenje in smrt
in ne bo nehala poprej, dokler ne bo
nehala vlada zasledovati svojih im-
perijalističnih smernic ali pa, dokler
se ta vlada ne odstrani in narodi
Srednje Evrope ne osvobodijo, da za-
morejo vzpostaviti svoje gospodar-
sko življenje. Vsa izvajanja Wallhe-
ada so bila sprejeta z burnim odob-
ravanjem.

Vlada trdno stoji...

LDU Beograd, 23. febr. Včeraj so
dospeli v Beograd člani ustavnega
odseka, ki pripadajo muslimanskemu
klubu, in sicer Sakib Korkut, dr.
Ali Hadžikadič, Velija Sadović in
Derviš Omerović. Počakali bodo
na odgovor Pašića, kateremu je mu-
slimanski klub izročil spomenico o
vstopu muslimanskega kluba v vlad-
o. Vlada se še ni izjavila o razde-
litvi in velikosti pokrajini. To je glav-
ni razlog, da se ne more začeti s po-
zitivnim delom. Vse dosedanje zaht-
eve muslimanov, da se stori širja
konkacija, so bile zavrnjene. Ker je
dobil klub od stranke konferenco,
ki se je vršila v Sarajevu, svobodno

roke, bo počakal, da izrazi g. Pašić
svoje mnenje o muslimanskem na-
črtu. Kolikor se da doslej sklepali
obstoji v muslimanskem klubu volja,
da se doseže sporazum in da so pri-
pravljene muslimani v to svrhu po-
puščati.

LDU Beograd, 22. febr. Doktor
Hrasnica, eden voditeljev musliman-
ske stranke, je nocoj odpotoval v
Sarajevo, da informira svoje tovari-
še o položaju. Posl. Kurbegović in
Vilović ostaneta v Beogradu, ker sta
zaposlena v ustavnem odseku.

LDU Beograd, 22. febr. Danes
dopolne se je vršila konferenca
med Pašićem in Davidovićem na eni

in z odposlanci zemljoradnikov na
drugi strani. Obravnavali so vse za-
hteve; ki jih obsega 22 točk, predlo-
ženih od zemljoradniškega kluba. —
G. Pašić je zahteve po večini v na-
čelu odobril in obljubil, da jih bo na-
novo stiliziral. Novo stilizirajo bodo
zemljoradniki predložili svojemu
klubu v ponovno izjavo. Radikalci in
demokrati bodo imeli jutri sejo svo-
jih klubov, kjer bodo razpravljali o
zahtevah zemljoradniškega kluba.

LDU Beograd, 23. febr. Včeraj
popoldne se je vršila konferenca
med ministrskim predsednikom Pa-
šićem, Davidovićem in delegati zem-
ljoradniškega kluba. Na tej konfe-
renci se je razpravljalo o 22 točkah,

ki jih zahtevajo zemljoradniki, da se
jim prizna. Glede zemljoradniške
zahteve o profesionalnem predstavi-
ništvu, kakor tudi glede zahtev o ve-
zanih mandatih in o socializaciji ve-
lesodjetij, ni prišlo do sporazuma.

Pogajanja med Turki in samo-
stojnimi kmeti z ene in med vlado z
druge strani se vlečejo že tedne in
mesece, pa brez rezultata. Previdni
so eni in drugi. Turki in kmetje do-
ro vedo, da brez njih vlada nima
večine za sprejem ustave, zato puste
vlado v negotovosti, da morejo na
ta način priti do kolikor mogoče ve-
likih koncesij. Prav imajo.

Tiskovna svoboda in ustava.

LDU Beograd, 22. febr. Na jutriš-
nji seji ustavnega odseka bodo za-
čeli pretresati člen 14, ki se tiče svobode
tiska. Nato se sestanejo odposlan-
ci strank, da se sporazumejo o
členu 15, ki govori o pravu združ-
evanja, in o členu 16, ki se nanaša na
osnovni pouk.

LDU Beograd, 23. febr. Današnje
sejo ustavnega odseka je otvoril
predsednik dr. Močilo Ninčić ob
9.30. Glasovanje o trinajstem členu
se je odgodilo. Socialni demokrat
Divac je predlagal izenačenje polo-
žaja nezakonitih otrok z zakoniti-
mi. Zemljoradniški dr. Vošnjak je za
svobodo prepričan. Republikanec
Gjonović je zahteval popolno svobodo
tiska. Član Jugoslovanskega kluba
dr. Ante Dabičić je zahteval, naj
se v primeru delne mobilizacije ne
vnelje cenzura, in zahteval, da se z
zakonom prepreči, da se ne bi mla-

dna pohujševala s slabim čtivom. —
Dr. Tomljenović je predlagal svobodo
tiska in naj se za dobo, dokler se
država še ne uredi, uveljavijo pre-
hodne naredbe. Radikalec dr. Živko
Jovanović in komunist dr. Sima
Marković sta izjavila, da sta zoper
vsako, posebno politično cenzuro. —
Ko je tudi pravosodni minister Oju-
ričić povedal svoje mnenje, je bil
člen 14. sprejet na predlog dr. Tom-
ljenovića.

Razprave o tiskovni svobodi so
danes, dokler vlada absolutizem, po-
polnoma odveč. Mi smo prepričani,
da bo obstajala vsa naša tiskovna
svoboda še dolgo časa v cenzuri in
raznih drugih policijsko-administra-
tivnih odredbah, ki bodo nosile na
svojem čelu častni naziv tiskovna
svoboda. Ta tiskovna svoboda bo
toliko vredna kakor politična...

Boj za versko svobodo v ustavo- tvornem odboru.

LDU Beograd, 22. febr. Današnje
16. sejo ustavnega odseka otvoril
predsednik dr. Ninčić ob 9.30. Ker
se razprava o členu 12 odloži za
kasneje, preide odsek na razpravo
člena 13, ki se bavi z verami. —

Posl. Mihajlo Avramović (zem-
ljoradniški) predlaga, naj se za ta
člen sprejme stilizacija zemljoradni-
škega kluba, ker vladni načrt ne
predvideva vseh slučajev, kakor bi
to moralo biti.

Posl. Sima Marković (komunist)
pravi, da bi po njegovem mnenju
moral člen 13 ugotoviti, da je vera
zasebna zadeva in da se zaradi tega
mora ločiti cerkev od države. To ni
samo postulat demokratičnih načel,
nego to je tudi potrebno zaradi na-
ših verskih razmer. Pri nas zahteva-
jo kar tri cerkve, da morajo biti drž-
javne. Na ta način bi prišlo do sp-
rov ne samo med njimi, marveč tudi
med vsako od njih in državo. Govor-
nik se spominja dr. Kreka, ki je ravn-
o plediral za ločitev cerkve od dr-
žave. Verske organizacije morajo
in etni popolno svobodo na znotraj in
pri reševanju svojih verskih vpra-
šanj. Zaradi tega predlaga, naj se
svoboda vere in vesti prizna za za-
sebnost zadevo in da zaradi tega ni-
če ne more biti prisiljen, da proti
svoji volji sodeluje pri verskih činih
in obredih. —

Posl. Jovan Dionović (republikan-
ec) se bavi z dotičnim odstavkom
člena 13, ter pravi, da se mora pri-
znati vsaka vera, ki je v katerem-
koli delu države zakonito priznana.
Država mora vsakomur dovoliti, da
veruje kakor hoče in kar hoče, ker
je vera zasebna stvar. Država se
sme zanimati za vero samo v tem
pogledu, da verski obredi ne bi na-
sprotovali redu in javni morali. Go-
vornik se nato bavi z ločitvijo cerk-
ve od države. Ako se to ne bi moglo
izvesti iz političnih razlogov, potem
naj se vsaj odredi, da se odnosi
med cerkvijo in državo določijo s
posebnim zakonom. —

Posl. Nedeljko Divac (socialni
demokrat) predlaga, naj se ta člen
redigira v zmislu programa socialno-
demokratske stranke. Vera je za-
sebnost zadeva vsakega državljan-
a; zato se morajo verske družbe sma-
trati tudi za zasebne. Ta združenja
nikakor ne smejo vplivati na politič-
ne pravice državljanov. Danes se
vera vsiljuje otroku in cerkveni ob-
redi so neke vrste nasilja. Pomisliti
je treba, da vere cepijo narod. Ako
pa bi bila vera pod nadzorstvom
vlade, potem bi bilo to drugače. Ako
se veroizpovedi prepustijo same se-
bi, potem bi se država osvobodila
očitkov, ki bi ji drugače utegnili na-
stati. —

Nato povzame besedo posl. Juraj
Demetrović (demokrat) in predlaga
novo stilizacijo tega člena, po kateri
bi se svoboda vere in vesti hkrati
zajamčila. Nič ne dolžan, da svoje
versko prepričanje javno izpoveduje
in da sodeluje pri verskih činih. Vsa
priznana veroizpovedanja so ravn-
opravna. Ustanavljanje verskih družb
mora biti dovoljeno, toda v mejah
zakona in pravice združevanja. —
Vsem veroizpovedanjem se morajo
priznati one pravice, ki jih uživajo
priznane vere. Govornik je za na-
čelo tolerance, ki bi se morala nana-
šati na vse vere, zakaj pri nas je
mnogo ver in druga ne sme motiti
druge. —

Posl. dr. Janko Šimrak (jugosl.
klub) veli, da vera ni stvar srca,
ker je drugače nič ne bi sprejel. Clo-
veštvo je po svojem umu prišlo do
tega, da je sprejelo vero. Ako tega
ne bi bilo, potem bi bila vera temel-
ni pogrešek. Jugoslovanski klub stoji
na stališču kolikor mogoče obširne
svobode vere in vesti. Govornik za-
hteva avtonomijo pravoslavne, ka-
toliške in muslimanske cerkvene or-
ganizacije, ki so najmočnejše v naši
državi. S temi avtonomijami pa ne
pride od tega, kar se je godilo v stari
Avstriji; namreč da bodo škofje eks-
ponenti vlade in da se nemeščani

na druga mesta, ako vladi ne bi bili
po volji. Govornik zahteva, da se
izpustijo besede »javni red in mo-
rala«, kakor jih predlaga posl. De-
metrović, ker to ni potrebno, zakaj
to priznava že svoboda vere in ve-
sti. Razen tega pa bi se te besede
mogle tudi krivično tolmačiti. Ako
bi pripadniki ene vere hoteli prire-
diti kako procesijo, potem bi se to
moglo preprečiti, ako bi se temu upi-
rali državljani, ki v dotičnem kraju
tvorijo večino. Kar se tiče določb
člena 13, pravi govornik, da bi bilo
najbolje približati se določbam stare
srbske ustave, ki so tudi v praksi
bile dobre in upravičene. —

Posl. Živko Jovanović (komunist)
misli, da je treba v ustavo uvrstiti
nedvomno dve načeli, namreč svobodo
vesti državljanov in ločitev
cerkve od države. Treba je, da se
vsakomur pusti svoboda, da svoje
verske dolžnosti izpolnjuje po svoji
uvedenosti. —

Posl. dr. Hallibeg Hrasnica (mus-
limanski klub) predlaga dodatek, ki
bi značil nek avtonomijo v verski
upravi in upravi posestev, ki služijo
verskim svrham. Z borbo je bila do-
sežena v Bosni prosvetna avtonomi-
ja, ki jo vsebuje v glavnem statut,
sankcioniran od vlade, statut, ki ima
obliko zakona; na temelju tega so
vsi cerkveni fondii upravljajo popo-
noma samostojno. Državi je priur-
žana intervencija samo v nekaterih
vprašanjih, v stvareh imovinske na-
rave. Vakufe upravljajo moarfiški
saborji, ki imajo nadzor nad verski-
mi osnovnimi šolami, kjer se pou-
čuje samo verouk. Muslimani
smatrajo, da nihče ne more odvzeti
teh avtonomij, katere so zanje vrlo
važne. Ker v Bosni obstaja poseben
proračun, h kateremu prispevajo
muslimani in pravoslavni za svoje
verske in prosvetne potrebe, je tre-
ba, da država uporablja denar za ti
svrhi v razmerju po številu prebi-
valstva. Kar se tiče občevanja z
verskimi poglavarji, ki prebivajo
zunaj naše kraljevine, zahtevajo
muslimani, da se ohrani zveza s ka-
lifatom, ker to zahtevajo vsi muslim-
anski predpisi in odredbe, uvedene
z odobrenjem kalifata. Treba je, da
se to v ustavi zagaranira, kakor
eventuelno drugi zakoni.

Stališče socijalnih demokratov
glede verske svobode je jasno izra-
ženo v principu: Vera je privatna
stvar. Iz tega principa logično sledi
zahteva po ločitvi cerkve od države.
Nikakor pa ne sledi iz tega principa
zahteva po kakšnem zatiranju ver,
Kdor hoče verjeti na stvari, ki so
človeškemu umu nedostopne, da jih
ne moremo razumeti, naj verjame.
Zakaj pa ne?

Če hočejo imet verniki ene ali
druge vrste svoja poslopja, kjer
opravljajo svoje obrede, naj jih ima-
jo. Seveda plačati jih morajo in pa
zidana morajo biti ta poslopja tako,
da se nikomur kak stolp na glavo ne
prevrne! Ali pa če hočejo imeti ljud-
je svoje papeže, škofe, imame in ar-
himandrite — zakaj pa ne? Ampak
plačati jih morajo! Tako gre v Ame-
riki in gre prav dobro. Zakaj pri nas
ne bi šlo?

Če se socijalni demokratje bore
tu in tam proti kleru ene ali druge
vere, delajo to seveda lahko na svo-
jo privatno odgovornost. Kot stran-
ka pa socijalna demokracija nima
naloge boriti se proti veram kot ta-
kim, ampak samo proti takim repre-
zentantom ver, ki s pomočjo in pod
okriljem vere branijo kapitalizem.

Za socijalno demokracijo kot
stranko je merodajen le princip: Ve-
ra je privatna stvar!

Cenjene naročnike opozarjamo
na pošne položnice, ki smo jih
danes priložili ter prosimo, da
nam naročnino v najkrajšem času
vpošljejo!

Ustavni načrt socijalističnega kluba.

III. Ekonomski in socialni odnosi državljanov.

§ 25.

Gospodarske odnose državljanov ureja država z zakoni. Vse gospodarsko in socialno zakonodajstvo se mora kretati v smeri, kateri je cilj popolna gospodarska in socialna enakopravnost vseh državljanov in s tem odstranitev razredov v državi.

§ 26.

Za lastninske pravice, ki jih urede posebni zakoni, velja načelo, da grede interesi celote pred interesi posameznika. Od zakonov priznana kolektivna kakor tudi individualna lastnina uživa zakonito zaščito.

Država ima dolžnost pospeševati kolektivno lastnino produkcijskih in distributivnih sredstev.

§ 27.

Državi pripada pravica ekspropriacije premoženja in nepremičnin v prid narodni celoti. To pravico prenese lahko v slučaju potrebe na občine, okraje in pokrajine. Ekspropriacijska pravica se uredi s posebnim zakonom.

§ 28.

Zemlja je lastnina vsega naroda. S posebnim zakonom se določa način razdelitve in izkoriščanja zemlje po načelu, da jo dobe v posest tisti, ki jo obdelujejo, kolikor ne ostane v posesti države, pokrajin, okrajev ali občin. Edino tem korporacijam in zakonito organiziranim poljedelskim zadrugam so dovoljene veleposesti.

Fevdalne zemljiške pravice se odpravljajo; najemniki, tlačani, čifčije in beglčari dobe zemljo, ki jo obdelujejo v posesti.

Proces preuredbe agrarnega sistema ne sme obdelovalcev, posestnikov obremeniti tako, da bi njihovo delo postalo iluzorično zanje same in vsled tega brez koristi za narod.

V interesu celote ima država pravico določati način obdelovanja zemlje in njeno dolžnost je, skrbeti za povzdigo vsega zemljiškega gospodarstva na najvišjo stopnjo, ki je z ozirom na sodobna tehnična in znanstvena sredstva mogoča.

§ 29.

Šume, rude, vode in prirodne sile so državna last. Zakon določa način uprave in izkoriščanja za skupno korist vsega naroda.

§ 30.

Industrija in trgovina morata služiti potrebam naroda, ki mora zaradi tega dobiti vso kontrolo nad njima. Država ima pravico prevzeti v svojo last vsako produktivno in prometno podjetje in ustanovljati nova podjetja. Zakon regulira način uprave in obratovanja; v upravi morajo biti zastopani država, producenti in konsumenti.

Državi so pridržani železnice, paroplovbe na morju in notran, vodah, zrakoplovba, pošta, brzozav in telefon. Lokalna prometna sredstva lahko upravljajo občine, okraje in pokrajine, ki so tudi lahko lastnice lokalnih potrebam služilnih industrijskih in obrtnih podjetij po določbah posebnega zakona.

Državi pripada dolžnost pospeševanja in izpolnjevanja produkcije v interesu narodnega blagostanja.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

Drama:

Četrtek, Miss Hobbs, E. Petek, Školjka, A. Sobota, Razvalina življenja. Slavnostna predstava v proslavo petdesetletnice avtorjeve. Izven. Nedelja, Golgota. Izven.

Opera:

Četrtek, Baletni večer. Izven. Petek, Baletni večer. Izven. Sobota, Tosca, D. Nedelja, Fra Diavolo. Mladinska predstava ob 3. pop. Izv.

Poslednje gostovanje »Hudožestvenega teatra« v Ljubljani. 1. in 2. marca se vrši v opernem gledališču poslednje gostovanje članov znamenitega moskovskega umetniškega gledališča. 1. marca bo »Literarni večer«, ki je žel že zadnji mnogo priznanih strani našega občinstva. Med drugimi priljubljenimi točkami, kot vpriporjeni mi novelami Čehova itd., bomo videli ta večer g. Kačalova kot Proteja v drami »Anathema« Leonida Andrejeva in gospo Germanovo, ki na zadnjem večeru ni so-

§ 31.

Država mora v mednarodni politiki delati za doseg sporazuma, po katerem naj se odpravijo vse mednarodne carine. Dokler ni ta cilj dosežen, so dovoljene carine za zaščito domačega produktivnega dela; prepovedane pa so vse carine, ki bi mogle ovirati povzdigo produkcije ali kulturnim potrebam uslužajočo udobnost domačega prebivalstva.

§ 32.

Delavcem je zajamčena pravica kontrole in sodelovanja pri upravi podjetij, pri katerih delajo.

§ 33.

Zakon določa potrebo ukrepa za progresivno podpravljanje bančnega sistema.

§ 34.

Država pospešuje s posebnimi zakoni korporativne zadruge producentov in konsumentov in kooperacije obojih v smeri, da se ves narod enotno organizira za produkcijo potrebščin in za porabo.

§ 35.

Kierkoli se v tej ustavi govori o delavcih, velja ta izraz za vse, ki opravljajo kakršnokoli gospodarsko ali kulturno koristno delo.

§ 36.

Delavna moč stoji pod zaščito države. Vsak polnoleten državljan ima pravico do njegovih sposobnosti primerne delo.

§ 37.

Zakon uredi zaščito narodnega zdravstva, javno higijeno z javno brezplačno zdravniško in lekarniško službo.

§ 38.

Zakon določa eksistenčni minimum za posameznike in družine, ki je nedotakljiv in neobdajljiv, regulira minimalne plače in delovni čas, ki ne sme za mezno delo presegati 8 ur na dan ali 48 ur na teden. Ženskemu organizmu in nedoraslim škodljivo delo se prepove.

§ 39.

Zakon določa potreba ukrepa za varnost delavcev v podjetjih in pri obratih. Izvrševanje teh ukrepov kontrolirajo nadzorniki, izvoljeni od prizadetih delavcev.

§ 40.

Zavarovanje delavcev za slučaj nezgode, bolezni, nezaposlenosti, onemoglosti in starosti z delavsko kontrolo določa poseben zakon.

§ 41.

Pravico delavcev do organiziranja za doseg boljših življenjskih pogojev in njih kolektivno nastopanje za ta namen je zajamčena in se ne sme kršiti pod nobeno pretvezo.

§ 42.

Državna in občinska skrb za zaščito materinstva in za zaščito otrok se uredi z zakonom.

§ 43.

Vsak otrok ima pravico do vse izobrazbe, ki je primerna njegovim sposobnostim na javne stroške.

§ 44.

Država je dolžna skrbeti za sredstva, ki so potrebna za eksper-

mente, izume in odkritja v interesu materialnega in intelektualnega napredka naroda.

§ 45.

Proizvodi umnega dela so avtorjeva last in uživajo državno zaščito, kakor vsaka zakonita priznana lastnina. Država ima predpravo odkupa, ki jo lahko prenese na občine, okraje ali pokrajine. Zakon določa trajanje avtorjeve pravice.

§ 46.

Spomeniki umetnosti, zgodovine, prirode in krajine uživajo zaščito države.

IV. Državne vlasti.

§ 47.

Vse državne vlasti izhajajo iz naroda in se vrše po odredbah te ustave.

§ 48.

Zakonodavno oblast vrši narod potom parlamenta ali potom referendum.

§ 49.

Predsednik republike ima pravico potom vlade predlagati zakone, pa tudi pravico z od parlamenta sklenjenim zakonom v roku 1 meseca odrediti podpis in apelirati na narod.

Od naroda potrjenim zakonom predsednik ne more odreči podpisa. Zakonsko inicijativo imata tudi parlament in narod.

§ 50.

Izvršilna oblast pristojna predsedniku republike preko vlade po odredbah te ustave.

§ 51.

Upravna in sodna oblast sta ločeni na vseh stopnjah. Sodno oblast vrše sodišča.

§ 52.

Načelnike državnih in samoupravnih uradov voli narod. Podrobnosti določa poseben zakon.

(Dale prih.)

Oddaja metja v Franciji.

V Franciji se pripravila zakon o oddaji metja. Ako govori pariški »Action Française« resnico, bi ta oddaja znašala 25 odstotkov celotnega metja vsega francoskega prebivalstva. Francija se namerava s tem na en mah iznebiti ogromnih dolgov in tako postati zmogljiva angleške konkurence, ki jo začena ogrožati že od vseh strani. nova zakona bo obsegala sledeče predloge:

1. Zigovanje vseh bankovcev; četrtino zigovanih bankovcev bo vlada obdržala.
2. Zaplomba četrtine vseh bančnih vlog.
3. Zaplomba četrtine vsega metja.
4. Akcijske družbe bodo oddale četrtino svojega akcijskega kapitala državi.
5. Oddaja od tujih posojil.

Francoska vlada upa, da dobi na ta način na en mah 50 milijard frankov. — Vendar bodo že tudi ententni buržujzi pričeli!

Politične vesti.

+ Jugoslovansko-laska razmislitvena komisija v Ljubljani. Včeraj popoldne so napravili člani jugoslovanske delegacije pri razmislitveni komisiji general Maister in polkovnika Ječmenič in Daskalovič ter člani italijanske delegacije general Vacchelli in polkovnik Garibaldi pri vodji deželne vlade dr. Pitamcu svoj oficijelni obisk. Vodja deželne vlade je popoldne članom obeh delegacij vrnil obisk.

nami bodo gostovali na Dunaju, v Pragi in drugih mestih Čehoslovaške republike.

Slovenska Matica vabi svoje člane, naj pošljejo članarino za tekoče leto v znesku 40 K. Ljubljanski člani naj plačajo po možnosti sami ali po kom drugem v matični pisarni na Kongresnem trgu št. 7. Pisarna je odprta vsak delavnik od 10. do 12. in od 3. do 5. ure. Vse poverjenike prošimo, naj pridno pobirajo članarino in skušajo pridobiti čim več novih članov. Kjer matičnega poverjenika ni, pa bi ga kazalo ustanoviti, naj se oglasi kak prijatelj in koga preskrbi ali pa prevzame poverjenišvo sam. Išče mo poverjenike za Prekmurje, kjer do zdaj ni bilo matičnih poverjeništev. Ker je odpadlo v zasedeno ozemlju mnogo poverjeništev, od katerih ne bo mogoče vseh obnoviti, naj se razširi krog članov Slovenske Maticе na vzhod in jug. Slovenska knjiga bodi enakopravna s srbsko in hrvaško. Naj pride njihova k nam in naša njim. — Opozorjamo na zemljevid slovenskega ozemlja, ki kmalu izide. Ker bo številno naklade le omejeno in je priglasišen že mnogo naročnikov, prošimo vse, ki se za zemljevid zanimajo, naj pošljejo čim prej naročnino. Na račun enega izvoda sprejemamo 80 kron. Knjižnice, društva in posamezniki opozorjamo na matično knjižno zalogo. Po zelo zmerljivih cenah je na raz-

+ Dobro finance. Pri glavnem nadzorništvu ministrstva za finance se je ustanovila emisijski odsek, ki se bo bavil izključno z izdajanjem novih in zamenjavanjem starih bankovcev. — Kakor doznajamo, je ta odsek že stopil v zvezo z vsemi večjimi tiskarnami v Evropi in Ameriki. To bo denarnja!

+ Kaj pa to? Z ministroma Draškovičem in Gjurišičem odputuje konec tega meseca v južno Srbijo tudi nekaj muslimanskih poslancev, da pomirijo tamošnje prebivalce. — Kaj pa to pomeni: ... »da pomirijo prebivalstvo«? Zagonetne stvari so to!

+ Nov hrvaški ban. »Jutarnji list« javlja, da je imenovan za hrvaškega bana dr. Tomislav Tomljanović, ki je v terek zvečer že sprejemal čestitke v demokratskem klubu. Ukaz bo podpisan v nekoliko dneh. Vprašanje imenovanja bana se je zavleklo, ker so pričakovali, da pride v Belgrad Radić na posvetovalni z ministrskim predsednikom. — Dr. Tomljanović je bil za časa koalicijske vlade podban v Zagrebu in slovi kot moč silne energije. On je posebno trdo nastopal proti Radiću. Zato bo njegov položaj na Hrvaškem danes zelo otežkočen.

+ »Ima vreme«. Francoska vlada je naprosila belgrajsko občino, naj podaljša rok izročitve diplom, s katerima se imenujeta Briand in Millerand za častna meščana belgrajskega, ker je Briand odpotoval iz Pariza. — Najbolje bi bilo, če Belgrajčani sploh ne bi šli v Pariz. Dipleme lahko pošljejo po pošti.

+ Jugoslavija in Vatikan. Zastopnik Jugoslavije pri Sv. Stolcu je državnemu tajništvu Sv. Stolca dal na znanje novo notranjo ureditev kraljevine in je izrazil željo svoje vlade, naj bi se cerkvene meje spravile v sklad s političnimi. — To je menda prvič, da javnost izve, da ima kraljevina SHS tudi pri Vatikanu svojega zastopnika. Drugače se nismo slišali o njem ničesar.

+ Naknadne volitve v konstituanto se bodo vršile po izpraznjenju od Italijanov zasedeno ozemlje v Dalmaciji. To doslej zasedeno ozemlje bo volilo 9 poslancev.

+ Osnutek invalidskega zakona. »Zvon« poroča, da se je v ministrstvu za socialno politiko sestavil nekaj ožji odbor z nalogo, da izdela osnutek invalidskega zakona za vso našo državo.

+ »Demokratsko« radikalni teror pri občinskih volitvah v Belgradu. Po objavi belgrajskega občinskega sodišča se bodo vršile volitve 6. marca po volilnih imenikih, ki so veljali za v avgustu izvršene volitve in niti ne na podlagi volilnih imenikov za konstituanto. — Zakaj stari imeniki? Zakaj, ko se po zakonu v občinah vsako leto januarja definitivno zaključijo volilni imeniki, se vprašuje belgrajski »Socialista«. Mi pa pravimo: Demokrati in radikali že vedo, katero vino je za njihovo želodček bolje. Toda če se motijo?!

+ Izpremembe pri deželnih vladah. Predsednikom deželne vlade za Bosno in Hercegovino je imenovan dr. Aleksa Gjurgjevič, predsednikom dalmatinske vlade pa bo najbrže imenovan dr. Makala.

+ Ustava v Srbiji. Srbija je imela od 1. 1807. do danes nič manj kot 12 ustav: 1. Rodolnikovo »Osnovanje upraviteljstva srbskoga« od 8. avgusta 1. 1807 s podpisom Karađordjevič. Ta ustava se je pa udeleževala le v prav majhni meri. 2. Karađordjeva ustava od 14. decembra 1808. 3. Karađordjeva ustava od 8.—11. januarja 1811. — 4. Turški hatišerit od 1830 in 1833. 5. Ustava Did Davidovičeva od 1. 1835. 6. Turška ustava od 1. 1838. 7. Ustavni zakon kneza Mihajla od 1. 1861. 8. Ameriška ustava 1. 1869. 9. Ustava kralja Milana od 1. 1888. 10. Ustava iz 1. 1894. 11. Ustava kralja Aleksandra z dne 6. aprila 1901. 12. Ustava kralja Milana iz 1. 1888 z izpremembami od 5. junija 1903.

+ Absolutizem?! »Hrvat« poroča, da je v Zagrebu vso preiskovalno oblast pre-

vzela v svoje roke vojaška policija. ki je tudi že zaprla nekaj civilnih oseb. List vprašuje, da-li je to posledica famozne Vesučeve »Obznanje« ali pa je morda to kakšna tajna naredba sedanje vlade. — Nam se prav zdi, da je tudi poostrena cenzura v Sloveniji najbrže v zvezi s kako tajno naredbo. — Ali gremo v čase proslulega Metternichovega absolutizma?!

+ Kaj smo vse Francozom dolžni. V Belgradu se snuje društvo kraljice Jelene, ki ima namen, da deluje v okrepitev prijateljskih odnosov med nami in Francozi. Spomini na plemenito delovanje in življenje kraljice Anžuvinske je dal idejo k ustanovitvi tega društva. Kraljica Jelena je plemenito živela in delovala pred par sto leti. Dolg, ki smo si ga Jugoslavlani napravili s tem, da smo ji dovolili priti k nam živeti in delovati, je v tem narasel za par tisočakov obresti in je torej samo naša človeška dolžnost, da ga sedaj plačamo. Najbolje bi seveda bilo, če bi poslali na ta račun in na svoje stroške par armad na spomladni izprehod. Pravilo, da bi naša vlada ne bila proti temu, da se odpošle tozadevno delegacijo v Pariz, da se pomeni o tej stvari in baje bi ne imela niti Francija nobenega pomisleka proti takemu poveljevanju prastarih dolgov.

+ V Dubrovniku se je sestavila posebna deputacija, ki pojde v Belgrad, da zaprosi vlado, naj se za središče dubrovaške hercegovinske vlade vzame Dubrovnik, a ne Mostar, kakor stoji v ustavnem načrtu.

+ Jugoslovanska armada okupirala otok Pag. »N. Politika« javlja, da je jugoslovanska armada dne 21. tm. popoldne okupirala otok Pag.

+ Rimski ministrski svet je odločil, da se proglasi prekidi do vse Julijki Benetili. —?— Ali Italijani niso bili preveč zadovoljni s »tedenimando« po raznih krajih, kjer so slavili svečano aneksijo?

+ Nad svobodo v češkoslovaški republiki se tamošnji komunisti zelo pritožujejo; pravijo, da je v vsaki reakcionarni državi boljše. — Socialni demokrati, socialisti in splošno vse druge stranke so pa z razmerami razmeroma popolnoma zadovoljni. In tudi sicer ni iz čsl. republike slabih vesti. Z Masarykom je narod zadovoljen. Zato mislimo, da bo verovatno najbolj predvsem le zadnjim.

+ Francosko-poljski sporazum. Iz Pariza javljajo: Dne 19. tm. sta podpisali francoski ministrski predsednik Briand in poljski minister zunanjih zadev Sapieha politični sporazum. Obe vladi se medsebojno obvezujeta, da ščitita in respektirata mirovne pogodbe ter da varujeta evropski »mir«. Sporazum vsebuje tudi nekatere gospodarske določbe. Glavni točki sporazuma sta: 1. Ako bi bila katera izmed obeh držav brez svoje lastne krivde napadena, se obvezujeta obe vladi, da medsebojno ščitita integriteto teritorija v mejah, ki so določene. 2. Predno ena izmed obeh držav sklene nove politične sporazume v srednji in vzhodni Evropi. (Francosi so Poljsko dobili s tem sporazumom povsem v svoje roke!)

+ Konec Vranglove vojske. Francosko časopisje priobčuje dolge članke o likvidaciji Vranglove vojske ter pomiluje njeno žalostno usodo. V Galipoli je prišlo okoli 70 tisoč Vranglovih vojakov, od katerih so zavezniški poslali 7000 v tujsko legijo v Algir, 20.000 v Brazilijo, kamor jih je pozvala tankajšnja vlada, da seka gozdove, ostali pa odhajajo v angleške kolonije, kjer bodo opravljali razne službe.

+ Na dunajskem mednarodnem socialističnem kongresu zastopajo srbohrvaško socialistično stranko (centrumaše) sodrugi: Dragiša Lapčević, Zivko Topalović, dr. Dragiša Čurić Bornisa in J. Jakšić, S. Nedeljković Katanić, ki bi tudi moral odpotovati, je bil vsled bolezni v rodilni primoran ostati doma.

Ko prečitete »Napre«, ga oddajte Vašim prijateljem!

obstoji v tem, da sili tudi k lastnemu razmišljanju. Teoretičnih zaključkov ne moremo kontrolirati, knjiga pa dela utis, da ni spisana čez noč, temveč da je v obilni meri plod dolgoletnih lastnih opazovanj. Skratka: koristna knjiga.

+ »Njiva«. Izšla je 3. številka na 24. strani s sledečo vsebino: K.: Okrog ustave. — Druskovič: Delavsko vprašanje v naši socialni zakonodaji. — I. Mohorič: Referat v gospodarskem svetu. — V. S.: Bliznje naloge naših železnic. — Josef Pata: Češko - jugoslovanska kulturna konvencija. Listek: Iva Mačkovec: K ljudskemu številu v Ljubljani in Mariboru. — Pregled. Na platinah: Dnevnik. — »Njiva« izhaja 14dnevno, posamezna številka 3 K. Lasalovo literarno zapuščino, ki so jo že dolgo smatrali za izgubljeno, je našel sodr. dr. Gustav Mayer na gradu kneza Hatzfeld-Wildenburga v Nemčiji. Dr. Mayer je začel svojo najdbo takol znanstveno preiskavati, tako da izide v Berlinu v najkrajšem času prvi zvezek tega zanimivega dela. Delo se zove: »Načrt sistematične politične filozofije« in »Sistem filozofije duha«.

Odlikovanje Bezruča. Kakor poroča praški »Rijer«, je društvo akademije v činu imenovalo znanega pesnika trpečiti Bezruča za svojega člana.

»Šolo je prodal Srbom«. Pod tem naslovom je prišel »Slov. Narod« od 9. t. povsem lažljivo poročilo o nekem protinem shodu, ki ga je sklicala lokalna organizacija naše stranke zaradi predaje šolskega posloplja v Rogatcu. Mogotki občine Rogatce so gosp. gerent Centić in njegov svet, v katerem seveda naša stranka zastopana ni, okoravno je vladi znano, smo dobili pri zadnjih volitvah v konstituirano v tem volinsem okraju pretežno več glasov. Ti gospodje so sklenili tržno to, je šolsko posloplje, v katerem se

Zlatorog

